

Arbejdsmiljø i Danmark

Det psykiske arbejdsmiljø forværret under krisen

Ufaglærte har oftest det hårdeste fysiske arbejdsmiljø. Det er således den gruppe, der oftest er udsat for belastende arbejdsstillinger, tunge løft og hudpåvirkninger. Samtidig er de ufaglærte blandt dem, der oplever den største jobusikkerhed, de mindste udviklingsmuligheder og opnår mindst anerkendelse i jobbet. I løbet af de seneste 5 år er det psykiske arbejdsmiljø blevet forværret på flere punkter.

af Chefanalytiker **Jonas Schytz Juul**

18. oktober 2012

Analysens hovedkonklusioner

- I analysen gennemgås fysiske og psykiske arbejdsmiljøbelastninger for forskellige grupper på arbejdsmarkedet. Resultaterne er baseret på en omfattende spørgeskemaundersøgelse fra det Nationale Forskningscenter for Arbejdsmiljø.
- Ufaglærte og lønmodtagere på grundniveau har det hårdeste fysiske arbejdsmiljø. Eksempelvis er det omkring 2-5 pct. blandt topledere og lønmodtagere på højeste eller mellemniveau, der oplever tunge løft eller belastende arbejdsstillinger mere end halvdelen af arbejdsdagen. Blandt lønmodtagere på grundniveau er det omkring 20 pct.
- Mens over 40 pct. af de offentligt ansatte i høj eller meget høj grad finder jobbet følelsesmæssigt belastende, så er det godt 15 pct. af de privatansatte
- I løbet af de seneste 5 år er det psykiske arbejdsmiljø blevet forværret. Specielt er jobusikkerheden og den følelsesmæssige belastning steget, mens anerkendelsen af arbejdet er faldet.

Kontakt

Chefanalytiker

Jonas Schytz Juul

Tlf. 33 55 77 22

Mobil 30 29 11 07

jsj@ae.dk

Kommunikationschef

Mikkel Harboe

Tlf. 33 55 77 28

Mobil 28 36 87 50

mh@ae.dk

Det psykiske arbejdsmiljø er blevet forværret under krisen

Det Nationale Forskningscenter for Arbejdsmiljø undersøger hvert femte år arbejdsmiljøet i Danmark. De seneste resultater af deres spørgeskemaundersøgelse, Den Nationale Arbejdsmiljøkohorte (NAK), er fra 2010 og er i denne analyse koblet med registeroplysninger fra Danmarks Statistik.

I dette datasæt indgår der bl.a. spørgsmål omkring det fysiske og psykiske arbejdsmiljø. I denne analyse er der fokuseret på nogle af de centrale spørgsmål om fysisk og psykisk arbejdsmiljø, som kan sammenlignes med svar på tilsvarende spørgsmål, da undersøgelsen blev lavet i 2005.

Hårdest fysisk arbejdsmiljø blandt ufaglærte

I tabellerne om fysisk arbejdsmiljø er der vist, hvor stor en andel af dem, der indgår i spørgeskemaundersøgelsen, som svarer "Ja" til, at de mere end halvdelen af tiden på arbejdspladsen er udsat for forskellige arbejdsmiljøbelastninger. De fem indikatorer på belastende fysisk arbejdsmiljø er:

- Hudpåvirkninger. Andel, der er udsat for rengøringsmidler eller våde hænder mindst halvdelen af tiden
- Tunge løft over 10 kg. mindst halvdelen af tiden
- Ensidigt gentagne bevægelser mindst halvdelen af tiden
- Belastende arbejdsstillinger mindst halvdelen af tiden
- Støjgener mindst halvdelen af tiden.

Det præcise indhold i de fem parametre er også vist i boks 1.

Af tabel 1 fremgår det, at personer med grundskole som højeste fuldførte uddannelse oftest er udsat for fysiske arbejdsmiljøbelastninger. Således svarer knap $\frac{1}{4}$ af gruppen, at de er udsat for tunge løft mere end halvdelen af arbejdstiden, og $\frac{1}{4}$ svarer, at de er udsat for belastende arbejdsstillinger mere end halvdelen af arbejdstiden. Blandt personer med en videregående uddannelse er det omkring 3 pct., der er udsat for tunge løft, mens 3-6 pct. er udsat for belastende arbejdsstillinger. Også når man ser på hudpåvirkninger, er den ufaglærte gruppe hårdest udsat.

Ser man på alvorlig støj, så er der flest med en mellemlang videregående uddannelse, som er udsat for dette. Her er det knap 28 pct., der er udsat for forstyrrende og/eller høreskadende støj mere end halvdelen af tiden. Blandt ufaglærte er det 23 pct.

Ser man på tallene for, hvor mange der er udsat for ensidigt gentagne bevægelser mere end halvdelen af arbejdsdagen, så er der relativt mange, der svarer ja til det. Omkring 40 pct. blandt ufaglærte og blandt personer med korte videregående uddannelser er således udsat for ensidigt gentagne bevægelser mere end halvdelen af tiden. Det er også værd at bemærke, at hele 26 pct. af svarpersonerne med lang videregående uddannelse er udsat for ensidigt gentagne bevægelser. (Det kan dog forklares med fx arbejde ved en computer, hvor ensidigt gentagne håndbevægelser mere end $\frac{1}{2}$ af tiden kan forekomme).

Tabel 1. Fysisk arbejdsmiljø opdelt på uddannelse, 2010

	Hud- påvirkning	Tunge løft	Ensidigt gentagne bevægelser	Belastende ar- bejdsstillinger	Alvorlig- støj
	Pct.				
Grundskole	21,6	22,6	39,7	24,1	22,8
Gymnasial uddannelse	13,9	14,1	40,4	14,1	22,9
Erhvervsfaglig uddannelse	14,3	13,7	34,2	15,9	21,4
Kort videregående uddannelse	4,9	3,1	39,0	5,1	21,4
Mellemlang videregående uddannelse	9,3	3,3	19,0	6,2	27,7
Lang videregående uddannelse	4,0	0,6	26,4	3,1	18,1
I alt	12,6	10,7	31,6	12,8	22,7

Anm: Se boks 1.

Kilde: AE på baggrund af NAK og Danmarks Statistik

Ifølge svarene i NAK er der nu færre, der er udsat for tunge løft og belastende arbejdsstillinger end i 2005, mens flere er udsat for ensidigt gentagne bevægelser og alvorlig støj. Blandt ufaglærte er der eksempelvis en stigning på 7,3 pct.point på andelen af svarpersonerne, som er udsat for alvorlig støj mere end halvdelen af tiden. Det svarer til en relativ stigning på knap 50 pct. Tilsvarende i de andre uddannelsesgrupper er der en stigning i andelen, som er udsat for støjgener.

Omvendt er der et fald i andelen, som er udsat for tunge løft og belastende arbejdsstillinger. Tabellen viser også, at blandt ufaglærte er der nu flere, der er udsat for hudpåvirkninger i arbejdet end i 2005. Det er vist i tabel 2.

Tabel 2. Fysisk arbejdsmiljø, ændring fra 2005-2010

	Hud- påvirkning	Tunge løft	Ensidigt gentagne bevægelser	Belastende ar- bejdsstillinger	Alvorlig- støj
	Pct. point				
Grundskole	3,1	-1,4	0,9	-3,2	7,3
Gymnasial uddannelse	2,9	0,7	6,3	-1,2	4,7
Erhvervsfaglig uddannelse	-0,4	-4,1	0,9	-4,8	6,4
Kort videregående uddannelse	0,4	-2,7	8,9	-0,9	6,1
Mellemlang videregående uddannelse	1,5	-1,2	3,7	-2,3	5,6
Lang videregående uddannelse	-0,1	0,0	5,6	-1,3	7,1
I alt	0,5	-2,9	2,3	-3,8	6,4

Anm: Se boks 1.

Kilde: AE på baggrund af NAK og Danmarks Statistik

Boks 1. Indhold i de 5 parametre på fysisk arbejdsmiljø

Alvorlig støj

- Forstyrrende støj mere end ½ af tiden og/eller
- Høreskadede støj mere end ½ af tiden

Belastende arbejdsstillinger

- Ryg kraftigt bøjet mere end ½ af tiden og/eller
- Skubber eller trækker mere end ½ af tiden og/eller
- Hugsiddende mere end ½ af tiden.

Ensidigt gentagne bevægelser

- Ensidigt gentagne håndbevægelser mere end ½ af tiden og/eller
- Ensidigt gentagne armbevægelser mere end ½ af tiden.

Tunge løft

- Løfter typisk mere end 10 kg. mere end ½ af tiden

Hudpåvirkninger

- Udsat for kontakt med rengøringsmidler mere end ½ af tiden og/eller
- Våde eller fugtige hænder mere end ½ af tiden

Kilde: AE på baggrund af NFA

Psykisk arbejdsmiljø fordelt på uddannelse

Udover spørgsmål om fysisk arbejdsmiljø indgår der også spørgsmål om det psykiske arbejdsmiljø i spørgeskemaundersøgelsen. Her er der fokuseret på fem parametre inden for det psykiske arbejdsmiljø, som både indgår i undersøgelsen fra 2005 og fra 2010. De fem parametre, der indgår i denne analyse er:

- Jobusikkerhed. Andel, der er nervøs for at blive arbejdsløs
- Følelsesmæssig belastning. Andel der, i høj eller meget høj grad har følelsesmæssigt belastende arbejde.
- Indflydelse. Andel, der ofte eller altid har stor indflydelse på beslutninger om, hvad man laver på arbejdet.
- Udviklingsmuligheder. Andel, der i høj grad arbejder afvekslende og har mulighed for at lære noget nyt.
- Anerkendelse. Andel, der i høj grad oplever anerkendelse af arbejdet.

De præcise spørgsmål, der indgår i de fem parametre, er vist i boks 2.

I tabel 3 er svarene på spørgsmål om det psykiske arbejdsmiljø opdelt på uddannelsesniveau. Af tabel 3 ses det bl.a., at:

- Omkring 1/3 af svarpersonerne blandt ufaglærte, faglærte og personer med korte videregående uddannelser er nervøse for at blive arbejdsløse. Blandt svarpersonerne med mellemlang eller lang videregående uddannelse er det ¼, der er nervøse for at blive arbejdsløse.
- Personer med en mellemlang videregående uddannelse oplever oftest at arbejdet er følelsesmæssigt belastende og/eller bliver følelsesmæssigt berørt af arbejdet. Det er således knap halvdelen af svarpersonerne med en mellemlang videregående uddannelse der oplever dette i høj eller meget høj grad. Blandt ufaglærte og faglærte er det omkring 1/5.
- Der er en tendens til, at desto højere uddannelsesniveaue er, desto mere indflydelse har man på jobbet. Blandt svarpersoner med en mellemlang eller lang videregående uddannelse er det

således over 90 pct., der ofte eller altid har indflydelse på arbejdet. Blandt ufaglærte er andelen dog også høj, og næsten 80 pct. har ofte eller altid indflydelse på, hvad de laver på arbejdet.

- Ser man på udviklingsmulighederne på arbejdet, er der lidt større spredning. Mens 60 pct. af de ufaglærte i høj grad finder arbejdet afvekslende og/eller har mulighed for at lære nyt i arbejdet, så er det 93 pct. af svarpersonerne med en lang videregående uddannelse, der svarer det samme.
- Omkring 70 pct. af de ufaglærte og faglærte oplever i høj eller meget høj grad, at arbejdet bliver anerkendt og påskønnet. Blandt personer med en lang videregående uddannelse er det over 80 pct.

Tabel 3. Psykisk arbejdsmiljø opdelt på uddannelse, 2010

	Jobusikkerhed	Følelsesmæssige krav	Indflydelse	Udviklingsmuligheder	Anerkendelse
			Pct.		
Grundskole	35,6	19,8	78,3	60,0	70,0
Gymnasial uddannelse	31,1	19,3	72,8	64,2	68,0
Erhvervsfaglig uddannelse	33,4	20,7	86,4	69,5	69,7
Kort videregående uddannelse	33,3	18,2	89,9	76,7	70,4
Mellemlang videregående uddannelse	27,5	45,0	91,8	88,0	75,0
Lang videregående uddannelse	25,2	28,5	93,7	93,1	81,0
I alt	31,3	26,6	86,3	74,8	72,1

Anm: Se boks 2.

Kilde: AE på baggrund af NAK og Danmarks Statistik.

I tabel 4 er ændringen i svarene i det psykiske arbejdsmiljø vist. Generelt er det psykiske arbejdsmiljø blevet forværret i perioden. Således er jobusikkerheden og de følelsesmæssige krav steget, mens udviklingsmulighederne og anerkendelsen af arbejdet er faldet. Dette kan hænge sammen med krisen. 2005 var således et år, hvor det gik godt for dansk økonomi, mens 2010 er præget af krisestemning og faldende beskæftigelse. Det ses fx helt tydeligt på jobusikkerheden. Blandt de fleste uddannelsesniveauer var der omkring 1/5, der var nervøse for arbejdsløshed i 2005. I 2010 er det omkring 1/3, der er nervøse for arbejdsløshed. Blandt personer med lang eller mellemlang videregående uddannelse er andelen, der er nervøse for arbejdsløshed dog mindre, men også blandt disse grupper har der været en stor stigning.

Markant flere oplever også stigende følelsesmæssige krav på arbejdet. Stigningen på 7,5 pct. point blandt ufaglærte svarer således til, at 60 pct. flere føler, at arbejdet i høj eller meget høj grad er følelsesmæssigt belastende og/eller bliver i høj eller meget høj grad følelsesmæssigt berørt af arbejdet. Tilsvarende i de andre uddannelsesgrupper har der været en stigning i andelen, der oplever følelsesmæssige belastninger på arbejdet.

Ser man på udviklingsmuligheder og anerkendelse på arbejdet, er der færre, der oplever at have gode udviklingsmuligheder på jobbet, og færre der oplever anerkendelse af deres arbejde. Specielt blandt ufaglærte og faglærte er der sket et fald på disse to parametre.

Endelig ses der fra tabellen, at for de fleste uddannelsesgrupper har der ikke været den store ændring i indflydelsesmulighederne.

Tabel 4. Psykisk arbejdsmiljø opdelt på uddannelse, udvikling 2005-2010

	Jobsikker- hed	Følelsesmæs- sige krav	Indflydel- se	Udviklingsmulig- heder	Anerken- delse
	Pct. point				
Grundskole	13,2	7,5	0,8	-5,2	-9,4
Gymnasial uddannelse	12,3	3,5	-3,1	-6,5	-10,2
Erhvervsfaglig uddannelse	16,3	6,2	-0,1	-3,3	-8,2
Kort videregående uddannelse	13,9	2,7	-0,9	-1,3	-5,7
Mellemlang videregående uddannelse	12,9	8,6	-0,5	-2,2	-5,6
Lang videregående uddannelse	6,7	3,2	-1,4	-0,3	-2,5
I alt	13,5	6,9	0,0	-2,3	-7,0

Anm: Se boks 2.

Kilde: AE på baggrund af NAK og Danmarks Statistik.

Boks 2. Indhold i de 5 parametre på psykisk arbejdsmiljø

Jobsikkerhed (ja/nej)

- Er du bekymret for at blive arbejdsløs?

Følelsesmæssige krav: (høj eller meget høj grad)

- I hvor høj grad er dit arbejde følelsesmæssigt belastende?
- I hvor høj grad bliver du følelsesmæssigt berørt af dit arbejde?

Indflydelse (ofte eller altid)

- Har du stor indflydelse på beslutninger om dit arbejde?
- Har du indflydelse på, hvad du laver på dit arbejde?

Udviklingsmuligheder (høj eller meget høj grad)

- Er dit arbejde afvekslende? (Høj grad)
- Kræver dit arbejde at du gentager de samme arbejdsopgaver mange gange i timen? (Sjældent eller aldrig)
- Har du mulighed for at lære noget nyt gennem dit arbejde? (Høj eller meget høj grad)

Anerkendelse og fremtidsmuligheder (høj eller meget høj grad)

- I hvor høj grad bliver dit arbejder anerkendt og påskønnet af ledelsen?
- I hvor høj grad bliver dit arbejder anerkendt og påskønnet i samfundet i al almindelighed?
- I hvor høj grad kan man sige, at du har gode fremtidsmuligheder i dit job?

Kilde: AE på baggrund af NFA

Opdeling på a-kasser

Alternativt til opdelingen af arbejdsmiljø på uddannelsesniveau kan man opdele svarpersonerne på, hvilken a-kasse de er medlem af. Det er vist i tabel 5. Af tabellen ses det, at medlemmerne af LO er dem, der oplever det hårdeste fysiske arbejdsmiljø inden for hudpåvirkning, tunge løft og belastende arbejdsstillinger, hvor omkring 20 pct. af svarpersonerne angiver, at de er belastet af dette mere end halvdelen af arbejdstiden. Medlemmerne af FTF er den gruppe, hvor den største andel af svarpersonerne oplever alvorlig støj mere end halvdelen af tiden. Det er knap 1/3 af FTF-medlemmerne i undersøgelsen, som oplever dette, mens det blandt LO's medlemmer er omkring 1/4, der er udsat for dette.

Den fysiske arbejdsmiljøbelastning, som flest svarer, at de oplever mere end halvdelen af tiden, er ensidigt gentagne bevægelser, hvor omkring 1/3 af svarpersonerne i de fleste a-kasser svarer ja til dette. Andelen er dog noget mindre blandt FTF's medlemmer, hvor det er godt 1/5, der er udsat for ensidigt gentagne bevægelser mere end halvdelen af arbejdsdagen.

Tabel 5. Fysisk arbejdsmiljø opdelt på a-kassemedlemskab, 2010

	Hud- påvirkning	Tunge løft	Ensidigt gentagne bevægelser	Belastende ar- bejdsstillinger	Alvorlig- støj
	Pct.				
LO	17,1	17,1	34,0	20,2	24,1
FTF	11,8	3,5	21,3	6,4	31,6
Akademikerne	2,1	0,8	31,3	2,6	18,9
Gule a-kasser	12,6	12,6	37,1	13,6	20,2
Udenfor hovedorganisation	4,2	5,8	27,6	4,2	15,0
Ikke-forsikrede	14,9	12,7	33,7	14,2	18,6
I alt	12,6	10,7	31,6	12,8	22,7

Anm: Se boks 1.

Kilde: AE på baggrund af NAK og Danmarks Statistik

I tabel 6 er ændringen i den fysiske arbejdsmiljøbelastning fra 2005 til 2010 vist opdelt på a-kasser. Blandt LO's medlemmer har der været et fald i andelen, som har tunge løft og belastende arbejdsstillinger mere end halvdelen af tiden. Omvendt er der en stor stigning i andelen, som oplever alvorlig støj mere end halvdelen af tiden i alle a-kasserne. Det er også interessant at se fra tabellen, at mens færre medlemmer af LO svarer, at de er udsat for ensidigt gentagne bevægelser, så er der flere blandt medlemmer af andre a-kasser, som er udsat for ensidigt gentagne bevægelser.

Tabel 6. Fysisk arbejdsmiljø opdelt på a-kasser, ændring fra 2005-2010

	Hud- påvirkning	Tunge løft	Ensidigt gentagne bevægelser	Belastende ar- bejdsstillinger	Alvorlig- støj
	Pct. point				
LO	0,5	-4,5	-0,4	-4,0	7,7
FTF	2,1	-1,3	2,4	-2,5	7,3
Akademikerne	0,0	0,0	7,5	0,0	4,7
Gule a-kasser	-0,9	-1,9	4,7	-3,2	7,6
Udenfor hovedorganisation	0,8	-2,5	2,1	-5,4	2,4
Ikke-forsikrede	1,6	-0,9	3,3	-3,9	4,0
I alt	0,5	-2,9	2,3	-3,8	6,4

Anm: Se boks 1.

Kilde: AE på baggrund af NAK og Danmarks Statistik

I tabel 7 er der fokus på det psykiske arbejdsmiljø opdelt på a-kassemedlemskab. Af tabellen ses det, at blandt LO's medlemmer er der den største jobusikkerhed, og næsten 40 pct. angiver, at de er nervøse for at blive arbejdsløse.

Næsten halvdelen af FTF's medlemmer angiver, at de oplever store følelsesmæssige krav på jobbet, mens det blandt de andre a-kasser er mellem hver femte og hver fjerde af dem, der indgår i undersøgelsen, der oplever dette.

Medlemmerne af LO er den gruppe, som oplever den laveste indflydelse, de mindste udviklingsmuligheder og den mindste anerkendelse af jobbet. Omvendt er det medlemmerne af akademikerne, der oplever at have de største udviklingsmuligheder, og som får den største anerkendelse af deres arbejde. Det er vist i tabel 7.

Tabel 7. Psykisk arbejdsmiljø opdelt på a-kasse, 2010

	Jobusikkerhed	Følelsesmæssige krav	Indflydelse	Udviklingsmuligheder	Anerkendelse
	Pct.				
LO	37,6	23,3	82,2	66,4	68,4
FTF	27,0	47,4	91,5	86,8	74,6
Akademikerne	28,7	21,4	94,5	91,1	78,2
Gule a-kasser	34,5	18,3	89,7	70,3	71,2
Uden for hovedorganisation	28,9	22,1	95,5	82,8	72,7
Ikke-forsikrede	23,8	24,8	79,1	70,2	73,9
I alt	31,3	26,6	86,3	74,8	72,1

Anm: Se boks 2.

Kilde: AE på baggrund af NAK og Danmarks Statistik.

I tabel 8 er udviklingen i det psykiske arbejdsmiljø vist. Af tabellen ses det, at uanset a-kassemedlemskab er der sket en stor stigning i jobusikkerheden, og markant flere er nervøse for at blive arbejdsløse. Samtidig er der flere, der oplever store følelsesmæssige krav på jobbet, og anerkendelsen af arbejdet er faldet for alle a-kasser.

Tabel 8. Psykisk arbejdsmiljø opdelt på a-kasse, udvikling 2005-2010

	Jobusikkerhed	Følelsesmæssige krav	Indflydelse	Udviklingsmuligheder	Anerkendelse
	Pct. point				
LO	16,3	7,5	-0,3	-1,3	-7,9
FTF	12,6	9,3	0,7	-1,0	-5,2
Akademikerne	7,9	0,3	-1,1	-2,2	-3,9
Gule a-kasser	16,9	3,7	-2,2	-5,3	-6,9
Udenfor hovedorganisation	11,5	6,4	2,9	4,1	-7,3
Ikke-forsikrede	10,8	8,6	-1,0	-6,5	-8,6
I alt	13,5	6,9	0,0	-2,3	-7,0

Anm: Se boks 2.

Kilde: AE på baggrund af NAK og Danmarks Statistik.

Privat / offentligt ansatte

I dette afsnit er arbejdsmiljøbelastningerne opdelt på, om man er offentligt eller privat ansat. I tabel 9 er det fysiske arbejdsmiljø sammenlignet mellem privatansatte og offentligt ansatte. Af tabellen fremgår det bl.a., at:

- Flere i den offentlige sektor er udsat for hudpåvirkninger end i den private sektor.
- Mens 13 pct. i den private sektor er udsat for tunge løft mere end halvdelen af arbejdsdagen, så er det omkring 7 pct. i den offentlige sektor.
- Næsten 40 pct. i den private sektor er udsat for ensidigt gentagne bevægelser, mens det er omkring halvt så mange i den offentlige sektor.
- Mens over 1/4 af de offentlige ansatte er udsat for støj mere end halvdelen af arbejdsdagen, så er det godt 1/5 i den private sektor.

Tabel 9. Fysisk arbejdsmiljø opdelt på sektor 2010

	Hud- påvirkning	Tunge løft	Ensidigt gentagne bevægelser	Belastende ar- bejdsstillinger	Alvorlig- støj
	Pct.				
Privat	10,5	13,1	38,3	14,2	20,7
Offentlig	15,7	7,3	21,8	10,8	25,7
I alt	12,6	10,7	31,6	12,8	22,7

Anm: Se boks 1.

Kilde: AE på baggrund af NAK og Danmarks Statistik

I tabel 10 er det psykiske arbejdsmiljø mellem privat og offentligt ansatte vist. Det ses, at:

- Jobusikkerheden er omtrent lige stor blandt offentligt og privat ansatte. Mens 33 pct. af de privatansatte er nervøse for at blive arbejdsløse, så er det 29 pct. blandt de offentligt ansatte.
- Markant flere offentligt ansatte oplever store følelsesmæssige krav. Mens knap 43 pct. af de offentligt ansatte i høj eller meget høj grad finder jobbet følelsesmæssigt belastende og/eller er følelsesmæssigt berørt af arbejdet, så er det godt 15 pct. af de privatansatte. Det hænger sammen med, at mange af de job, som har giver store følelsesmæssige belastninger er i offentligt regi. Fx har socialrådgivere, omsorgsarbejdere, folkeskolelærere, pædagoger, politibetjente mv. ofte job, som kan stille store krav til den følelsesmæssige involvering.
- Privatansatte og offentligt ansatte oplever nogenlunde ens indflydelsesmuligheder på jobbet.
- Mens over 82 pct. af de offentligt ansatte i høj eller meget høj grad har udviklingsmuligheder på jobbet, så er det knap 70 pct. blandt de privatansatte.
- 70 pct. af de privatansatte føler i høj eller meget høj grad, at jobbet bliver anerkendt, mens det er 75 pct. blandt de offentligt ansatte.

Tabel 10. Psykisk arbejdsmiljø opdelt på sektor, 2010

	Jobusikker- hed	Følelsesmæs- sige krav	Indflydel- se	Udviklingsmulig- heder	Anerken- delse
	Pct.				
Privat	32,9	15,3	85,1	69,6	70,1
Offentlig	29,3	42,8	88,1	82,3	75,0
I alt	31,3	26,6	86,3	74,8	72,1

Anm: Se boks 2.

Kilde: AE på baggrund af NAK og Danmarks Statistik.

Stillingskategori

Lønmodtagere på grundniveau har det hårdeste fysiske arbejdsmiljø. Blandt denne stillingsgruppe er der således markant flere, der oplever hudpåvirkninger, tunge løft og belastende arbejdsstillinger end i de andre stillingsgrupper. Eksempelvis er det omkring 2-5 pct. blandt topledere og lønmodtagere på højeste eller mellemniveau, der oplever tunge løft eller belastende arbejdsstillinger mere end halvdelen af arbejdsdagen. Blandt lønmodtagere på grundniveau er det omkring 20 pct.

Blandt lønmodtagere på mellemniveau er det 45 pct., der er udsat for ensidigt gentagne bevægelser mere end halvdelen af arbejdstiden. Blandt lønmodtagere på grundniveau er det 34 pct., og i de andre grupper er det omkring 22-24 pct. Lidt overraskende finder man den største andel, som er udsat for alvorlig støj blandt lønmodtagere på højeste niveau, hvor 27 pct. er udsat for alvorlig støj. Det skyldes bl.a., at lærere og pædagoger findes i denne kategori, ligesom det kan skyldes åbne kontorlandskaber, hvor støjniveauet kan være så højt, at det er forstyrrende.

Tabel 11. Fysisk arbejdsmiljø opdelt på stillingskategori, 2010

	Hud- påvirkning	Tunge løft	Ensidigt gentagne bevægelser	Belastende ar- bejdsstillinger	Alvorlig- støj
	Pct.				
Selvstændig eller medhjælper	11,2	9,9	24,3	12,4	10,1
Topledere	1,3	2,3	23,5	3,3	14,8
Lønmodtager på højeste niveau	7,3	2,0	22,4	4,6	27,3
Lønmodtager på mellem niveau	5,2	1,8	45,0	3,6	22,5
Lønmodtager på grundniveau	18,4	18,5	34,1	20,2	22,0
I alt	12,6	10,7	31,6	12,8	22,7

Anm: Se boks 1.

Kilde: AE på baggrund af NAK og Danmarks Statistik

I tabel 12 er det psykiske arbejdsmiljø opdelt på stillingsgrupper. Af tabellen ses det bl.a., at:

- Mens over 1/3 af lønmodtagerne på grundniveau er nervøse for at blive arbejdsløse, så er det under hver femte af toplederne.
- Over 40 pct. af lønmodtagerne på højeste niveau oplever følelsesmæssige krav i høj eller meget høj grad på arbejdet. Blandt lønmodtagere på mellem- eller grundniveau er det halvt så mange blandt svarpersonerne, der oplever dette.

- Stort set alle svarpersoner blandt topledere og selvstændige har ikke overraskende stor indflydelse på deres arbejde. Blandt lønmodtagere på grundniveau er det 80 pct., der ofte eller altid har indflydelse på deres arbejde.
- Over 90 pct. af topledere og lønmodtagere på højeste niveau har gode udviklingsmuligheder, mens det er 63 pct. blandt lønmodtagerne på grundniveau.
- Noget overraskende er det blandt selvstændige, man finder den laveste andel, som føler, at deres arbejde bliver anerkendt. Mens 67 pct. af de selvstændige i høj eller meget høj grad oplever, at deres arbejde bliver anerkendt, så er det over 83 pct. af toplederne.

Tabel 12. Psykisk arbejdsmiljø opdelt på stillingskategori, 2010

	Jobusikkerhed	Følelsesmæssige krav	Indflydelse	Udviklingsmuligheder	Anerkendelse
	Pct.				
Selvstændig eller medhjælper	-	23,9	97,6	78,7	66,9
Topledere	19,1	29,2	98,1	91,3	83,3
Lønmodtager på højeste niveau	27,0	41,5	93,2	91,5	77,1
Lønmodtager på mellem niveau	30,5	19,3	89,3	76,2	72,3
Lønmodtager på grundniveau	34,6	20,2	79,8	63,0	68,7
I alt	31,3	26,6	86,3	74,8	72,1

Anm: Se boks 2. Blandt selvstændige er der meget få, der har svaret på, om de er usikre på at blive arbejdsløse, hvorfor denne er markeret med en "-".

Kilde: AE på baggrund af NAK og Danmarks Statistik.

Bilag 1. Om NAK-data

Resultaterne i denne analyse er baseret på arbejdsmiljødata fra Det Nationale Forskningscenter for Arbejdsmiljø (NFA). Data er resultaterne fra den spørgeskemaundersøgelse, som NFA sendte ud til i alt 30.000 personer i september-oktober 2010. Ud af disse svarede ca. 10.600 beskæftigede personer på spørgeskemaet, og det er disse svar, der indgår i denne analyse. En del af spørgsmålene går igen i NFA's spørgeskemaundersøgelse fra 2005, og det er derfor muligt at følge udviklingen over tid på nogle af spørgsmålene. I denne analyse er det netop svar på disse spørgsmål, der er fokuseret på.

Data fra NFA's spørgeskemaundersøgelse er koblet med detaljerede registeroplysninger fra Danmarks Statistik om bl.a. uddannelsesniveau, a-kassemedlemskab og arbejdsmarkedstilknytning.

En nærmere beskrivelse af arbejdsmiljødata kan findes her:

<http://www.arbejdsmiljoforskning.dk/da/arbejdsmiljoedata/arbejdsmiljo-og-helbred>

Data fra svarpersonerne er ikke stratificerede.